

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage Schooladviezen

Utrecht, februari 2020

Postbus 681

3500 AR Utrecht

Telefoon: 030 263 10 80

e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl

website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Paragraaf</i>		<i>pagina</i>
1	INLEIDING	3
2	ONDERZOEKSOPZET	4
3	RESULTATEN.....	5
3.1	Schooladviezen groep 8 in schema	5
3.2	Onvrede over schooladvies in groep 8.....	6
3.3	Schooladvies voortgezet onderwijs	13

SAMENVATTING BELANGRIJKSTE RESULTATEN

We hebben onderzoek uitgevoerd naar het schooladvies dat leerlingen in het basisonderwijs krijgen. Het onderzoek is uitgevoerd onder 400 leerkrachten die het afgelopen schooljaar (2018-2019) in groep 8 in het basisonderwijs lesgeven en 400 docenten die het afgelopen schooljaar (2018-2019) in de eerste klas van het voortgezet onderwijs (praktijkonderwijs, vmbo, havo, vwo) lesgeven.

Ruim de helft (56%) van de leerkrachten die vorig schooljaar lesgeven in groep 8 in het basisonderwijs werd geconfronteerd met ouders die ontevreden zijn over het schooladvies van hun kind. Het ging meestal om één of twee leerlingen per leerkracht.

Als we de resultaten doorrekenen naar 'Nederland als geheel' betreft het circa 11.400 ontevreden ouders die vrijwel allemaal (99%) van mening zijn dat het gegeven advies te laag is (circa 11.250 leerlingen). Na overleg met de ouders is ongeveer een vijfde (21%; circa 2.350 leerlingen) adviezen verhoogd. Voor het grootste gedeelte zijn de adviezen echter niet veranderd (79%; circa 8.900 leerlingen).

Circa een derde (35%) van de docenten in het voortgezet onderwijs had het afgelopen jaar leerlingen in de eerste klas die duidelijk op een te laag schoolniveau zaten en 89% van de docenten had leerlingen in de klas die duidelijk op een te hoog schoolniveau zaten. Slechts een tiende (9%) van de docenten geeft aan dat zij het afgelopen jaar geen leerlingen in de klas hadden die duidelijk op een verkeerd schoolniveau zaten.

1 INLEIDING

Wij (DUO Onderwijsonderzoek & Advies) verrichten elk schooljaar op eigen initiatief onderzoek naar actuele onderwijsthema's. In december 2019 hebben we onderzoek gedaan onder leerkrachten in het basisonderwijs en docenten in het voortgezet onderwijs naar het thema schooladviezen.

We hebben daarbij twee hoofdthema's onderzocht:

- De schooladviezen die in groep 8 van de basisschool worden gegeven (onderzocht door middel van een onderzoek onder leerkrachten die vorig schooljaar aan groep 8 van het basisonderwijs lesgeven).
- Het aantal leerlingen dat in het voortgezet onderwijs dat een verkeerd advies heeft gekregen (onderzocht door middel van een onderzoek onder docenten uit het voortgezet onderwijs die vorig schooljaar lesgeven aan een eerste klas in het voortgezet onderwijs).

In deze rapportage worden de resultaten van het onderzoek beschreven.

2 ONDERZOEKSOPZET

Onderzoeksmethode

Het onderzoek naar schooladviezen is uitgevoerd middels een online vragenlijst onder leerkrachten die het afgelopen schooljaar (2018-2019) in groep 8 in het basisonderwijs lesgeven en docenten die het afgelopen schooljaar (2018-2019) in de eerste klas van het voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo) hebben lesgegeven. Voor het onderzoek hebben we gebruikgemaakt van onze Online Panels Leerkrachten Basisonderwijs en Docenten Voortgezet Onderwijs.

De technische realisatie van het online veldwerk is door ons in eigen beheer uitgevoerd en gemanaged.

Respons

We hebben een netto-respons van n=800 gerealiseerd.

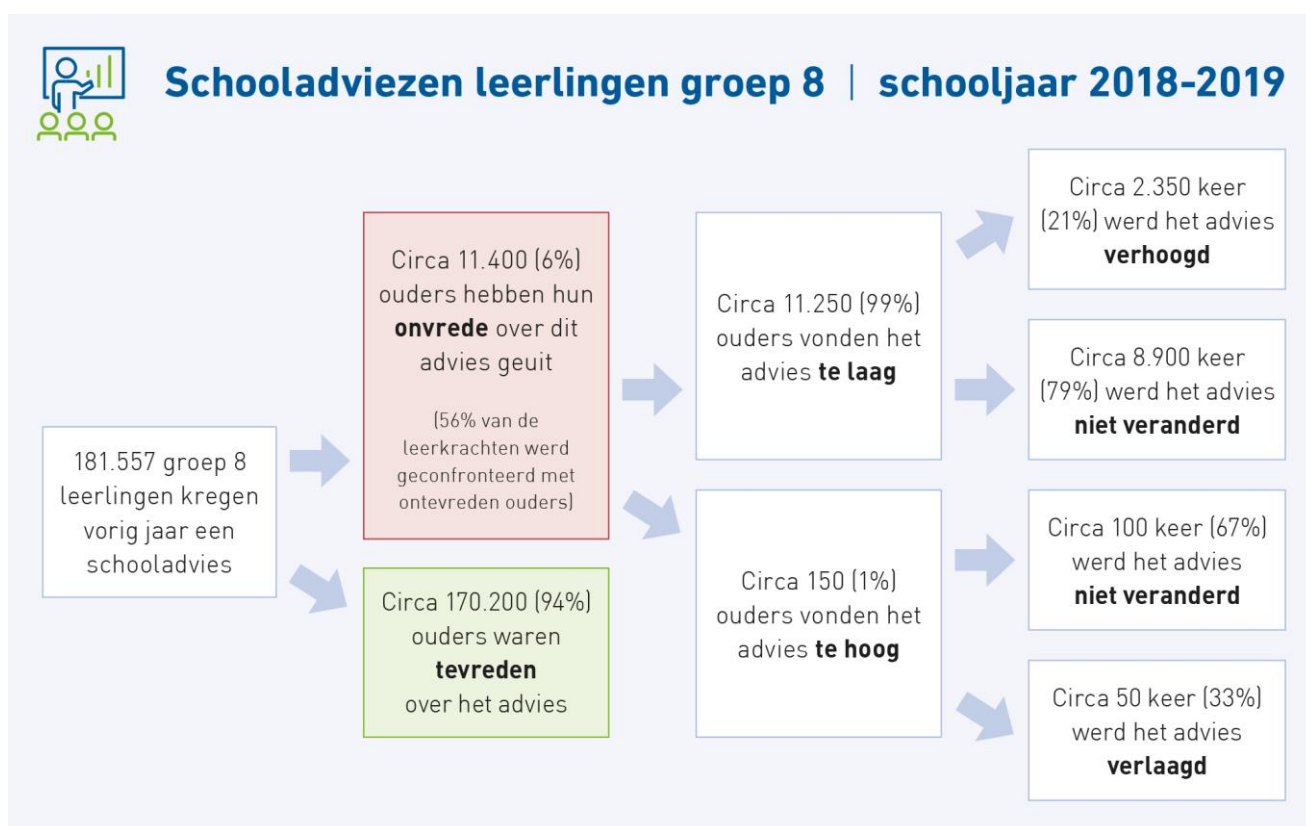
Onderzoeksgroep	Aantal benaderd	Respons	% respons
Leerkrachten die in schooljaar 2018-2019 in groep 8 lesgeven	860	400	47%
Docenten die in schooljaar 2018-2019 in het eerste jaar (vmbo, havo en/of vwo) lesgeven	1.129	400	35%
Totaal		800	

Voor een uitgebreidere responsverantwoording verwijzen we u naar de bijlage.

3 RESULTATEN

3.1 Schooladviezen groep 8 in schema

In het onderstaande overzicht staan de belangrijkste resultaten van het onderzoek onder 400 leerkrachten uit groep 8 van het basisonderwijs. De gevonden resultaten (percentages) zijn 'doorberekend' naar het totaal aantal leerlingen in Nederland¹. Ruim de helft van de leerkrachten (56%) is geconfronteerd met ouders die ontevreden zijn over het schooladvies van hun kind. Dit betreft circa 11.400 ouders die vrijwel allemaal (99%) van mening zijn dat het advies te laag is.

¹ Voorbeeld: (het aantal leerlingen waarvan de ouders niet tevreden zijn over het schooladvies / totaal aantal schooladviezen) * totaal aantal schooladviezen in de populatie = het aantal ouders dat hun onvrede over het advies heeft geuit (=11.372). Vervolgens hebben we een onder- en bovengrens berekend, waarbij uit is gegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95%. De onder- en bovengrens hebben we in dit voorbeeld vastgesteld op (afgerond op honderdtallen) 10.500 – 12.300.

3.2 Onvrede over schooladvies in groep 8

In totaal hebben de aan het onderzoek deelnemende leerkrachten van groep 8 (n=400) aan 8.238 leerlingen een VO schooladvies gegeven.

De volgende vragen zijn voorgelegd aan leerkrachten van groep 8 die het afgelopen schooljaar geconfronteerd zijn met één of meerdere ouders die hun onvrede hebben geuit, omdat zij het niet eens waren met het schooladvies van hun kind (56% van de leerkrachten van groep 8).

Vanaf nu zullen we naar deze groep ouders verwijzen als 'ontevreden ouders'.

We hebben leerkrachten groep 8 die geconfronteerd zijn met ontevreden ouders, gevraagd om hoeveel leerlingen het gaat waarvan de ouders ontevreden zijn over het advies. Het ging om de volgende hoeveelheid leerlingen: 1 leerling (37%), bij circa een derde (30%) om 2 leerlingen en bij circa een derde (29%) om 3 tot en met 5 leerlingen. Bij een relatief kleine groep leerkrachten (3%) ging het om 6 of meer leerlingen.

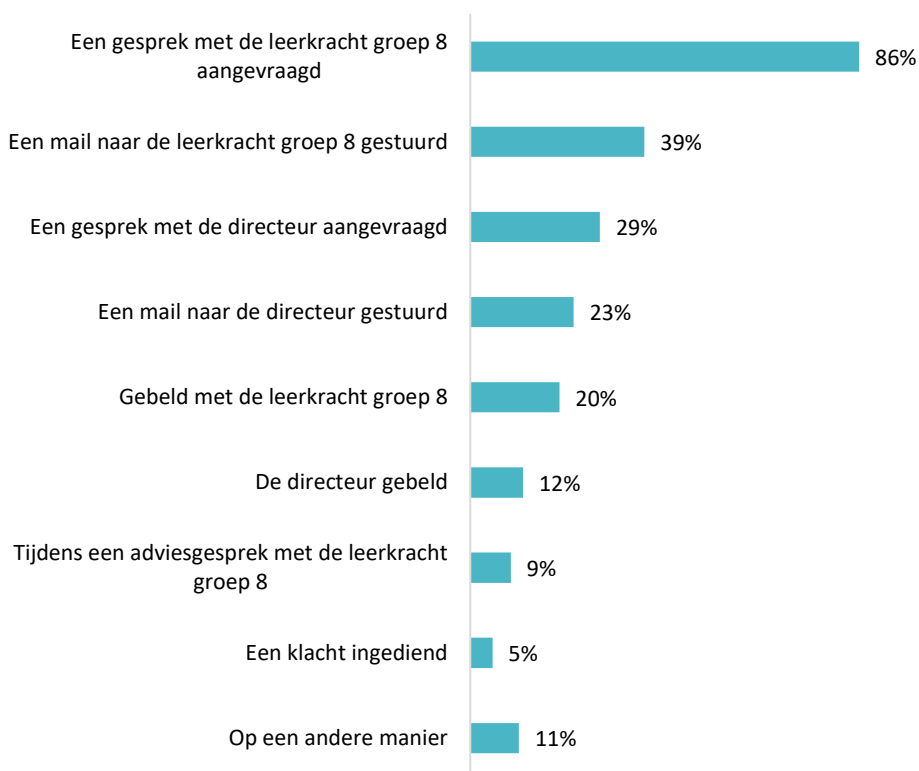
Bij hoeveel leerlingen kwam het voor dat ouders ontevreden waren met uw schooladvies?
- voorgelegd aan leerkrachten die te maken hebben gehad met ontevreden ouders - (n=223)

■ 1 leerling ■ 2 leerlingen ■ 3 leerlingen ■ 4 leerlingen ■ 5 leerlingen ■ 6 of meer leerlingen

Vervolgens hebben we de leerkrachten gevraagd hoe ouders die het afgelopen jaar niet tevreden waren met het schooladvies van hun kind, hun onvrede hebben geuit. Een ruime meerderheid van de ouders uitte hun onvrede over het schooladvies door een gesprek met de groep 8 leerkracht aan te vragen (86%). Twee vijfde (39%) van de ouders stuurde een e-mail naar de leerkracht.

Hoe hebben de ouders die het niet eens waren met het schooladvies dat u aan hun kind heeft gegeven, hun onvrede geuit?
- voorgelegd aan leerkrachten die te maken hebben gehad met ontevreden ouders - (n=223)
Meerdere antwoorden mogelijk

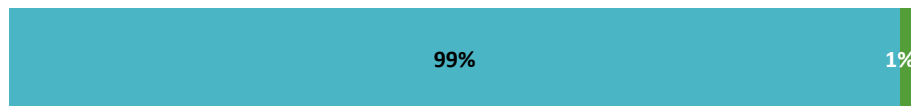

Ontevreden ouders zijn met name ontevreden omdat ze vinden dat hun kind een te laag advies had gekregen.

Ouders die ontevreden zijn over het schooladvies, waren dat vooral als zij vonden dat hun kind een te laag schooladvies had gekregen (99%).

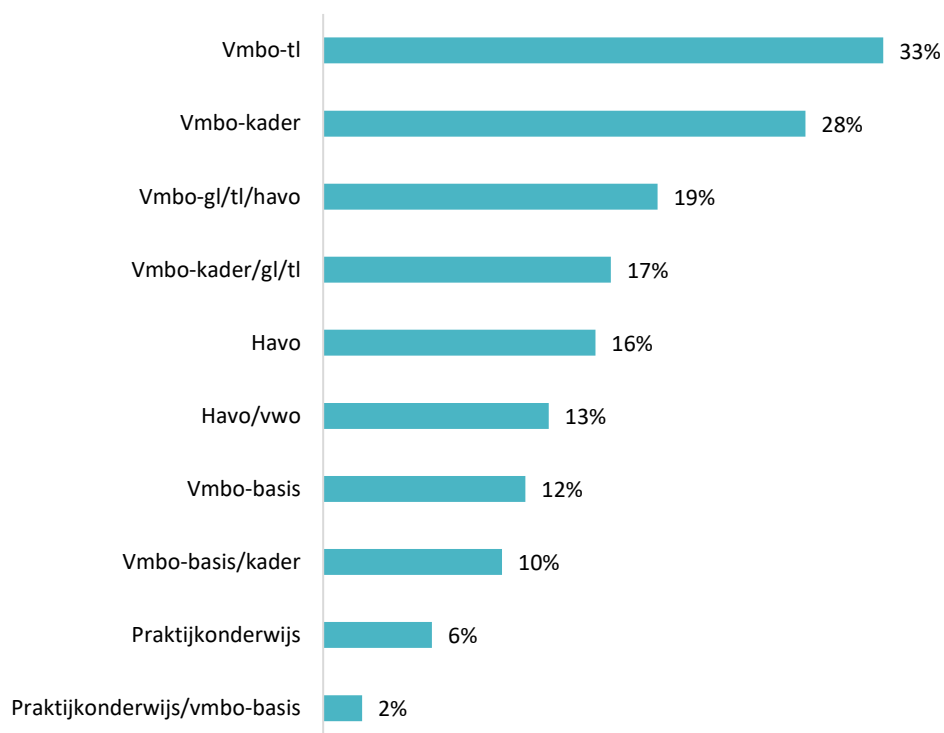
Waaruit bestond de onvrede van ouders die het niet eens waren met uw schooladvies? - voorgelegd aan leerkrachten die te maken hebben gehad met ouders die het niet eens waren met het schooladvies van hun kind - (n=223)

- Hun kind had in hun ogen een te laag schooladvies gekregen
- Hun kind had in hun ogen een te hoog schooladvies gekregen

Relatief vaak ging het om leerlingen groep 8 die een schooladvies vmbo-tl hadden gekregen: een derde (33%) van alle ontevreden ouders vond het schooladvies vmbo-tl te laag voor hun kind. Voor ruim een kwart (28%) van de ontevreden ouders ging het om een schooladvies vmbo-kader dat in hun optiek voor hun kind te laag was.

**Met welke door u gegeven schooladviezen waren ouders het (vooral) niet eens in het afgelopen schooljaar?
- voorgelegd aan leerkrachten die te maken hebben gehad met ouders die het schooladvies te laag vonden - (n=221)
Maximaal drie antwoorden per deelnemer**

Een vijfde van de leerkrachten die met ontevreden ouders te maken hebben gehad die het advies te laag vonden, heeft uiteindelijk (toch) een hoger schooladvies gegeven.

**Waar heeft de onvrede van ouders uiteindelijk toe geleid?
- voorgelegd aan leerkrachten die te maken hebben gehad met
ouders die het schooladvies te laag vonden - (n=221)**

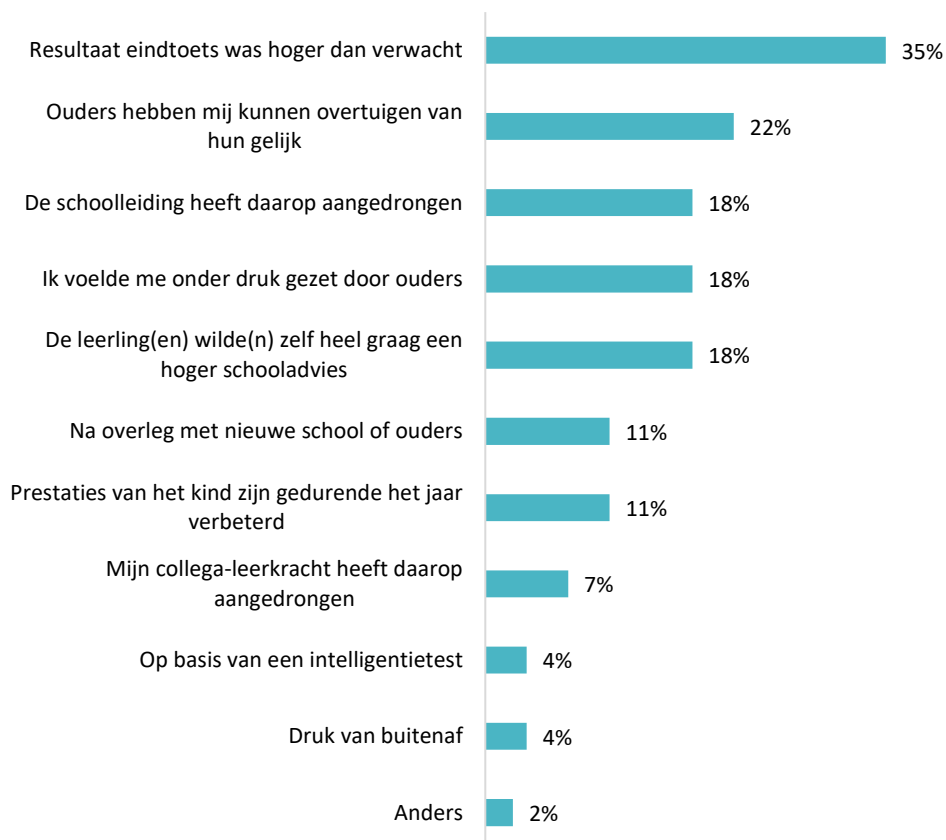
- Het schooladvies niet veranderd
- Een hoger schooladvies gegeven

Leerkrachten die hebben aangegeven dat zij weleens een hoger schooladvies hebben gegeven nadat ouders hun onvrede hadden geuit, is gevraagd wat de reden was voor het naar boven bijstellen van het schooladvies.

Circa een derde (35%) van de leerkrachten groep 8 geeft aan dit te hebben gedaan omdat het resultaat van de eindtoets (bijv. Cito) hoger was dan verwacht. Circa een vijfde van de leerkrachten (22%) geeft aan dat zij een schooladvies hebben verhoogd nadat ouders hen hebben kunnen overtuigen van hun gelijk.

Daarnaast voelde bijna een vijfde (18%) van de leerkrachten zich onder druk gezet door ouders. Voor eveneens een vijfde (18%) geldt dat de schoolleiding hierop heeft aangedrongen. Tot slot geeft een vijfde (18%) van de leerkrachten aan dat de leerlingen zelf graag een hoger schooladvies wilden.

Hoe komt het dat u een hoger schooladvies heeft gegeven?
- voorgelegd aan leerkrachten die weleens een schooladvies
hebben verhoogd na onvrede van ouders - (n=71)
Meerdere antwoorden mogelijk

Vervolgens is aan de leerkrachten gevraagd of zij een concreet voorbeeld konden geven van hoe ver ouders op hun school in de afgelopen twee jaar zijn gegaan om een hoger schooladvies te krijgen. Antwoorden op deze vraag liepen erg uiteen.

Vaker voorkomende antwoorden zijn:

- Boosheid uiten tijdens een gesprek.
- Een IQ test laten doen.
- Gesprek op school met kind erbij.
- Ouders hebben zelf een gesprek aangevraagd op de vervolgschool.

Enkele minder vaak voorkomende voorbeelden zijn:

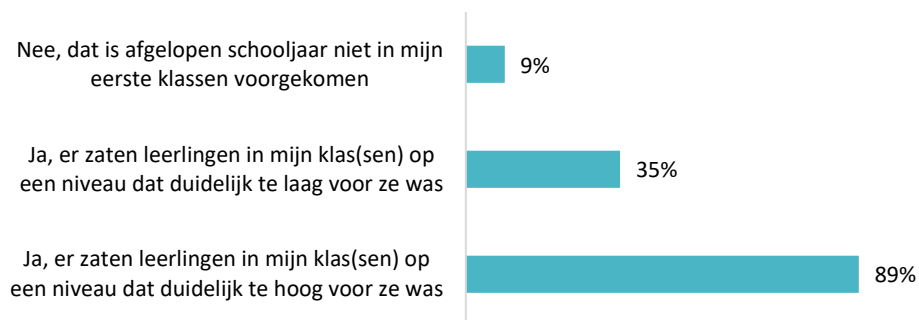
- Cadeautjes gegeven aan de leerkracht.
- Denigrerend tegen de leerkracht, persoonlijk aanvallen.
- Dreigen met juridische stappen.
- Eigenhandig aanpassen van het schooladvies.
- In het geheim gesprekken opnemen met mobiele telefoon.
- Naar de klachtencommissie.
- Ouders hebben cito toetsen ingekocht zodat er thuis geoefend kon worden en kinderen hoger scoorden.

3.3 Schooladvies voortgezet onderwijs

De volgende vragen zijn voorgelegd aan 400 docenten die het afgelopen jaar hebben lesgegeven in de eerste klas van het voortgezet onderwijs. De responderende docenten gaven samen het afgelopen jaar les aan 24.992 leerlingen.

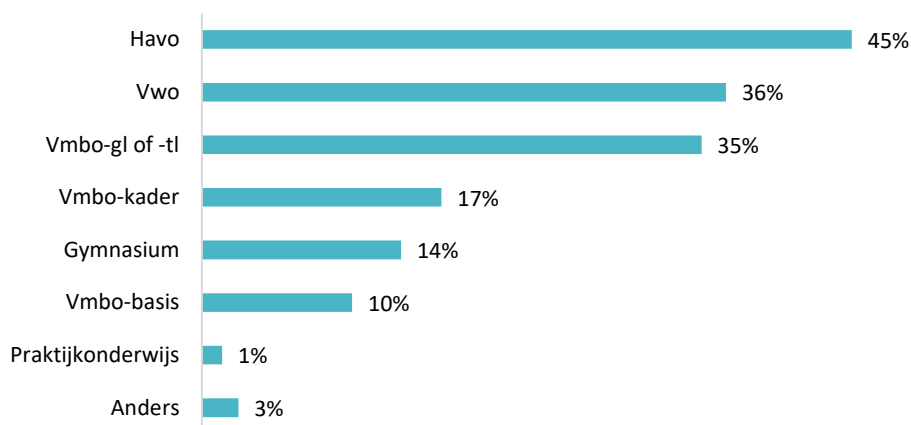
Circa een derde (35%) van de docenten had het afgelopen jaar leerlingen in de eerste klas die duidelijk op een te laag schoolniveau zaten en 89% van de docenten had leerlingen in de klas die duidelijk op een te hoog schoolniveau zaten. Slechts een tiende (9%) van de docenten geeft aan dat zij het afgelopen jaar geen leerlingen in de klas hadden die duidelijk op een verkeerd schoolniveau zaten.

Is het voorgekomen dat leerlingen in uw optiek duidelijk op een verkeerd schoolniveau zaten?
Meerdere antwoorden mogelijk

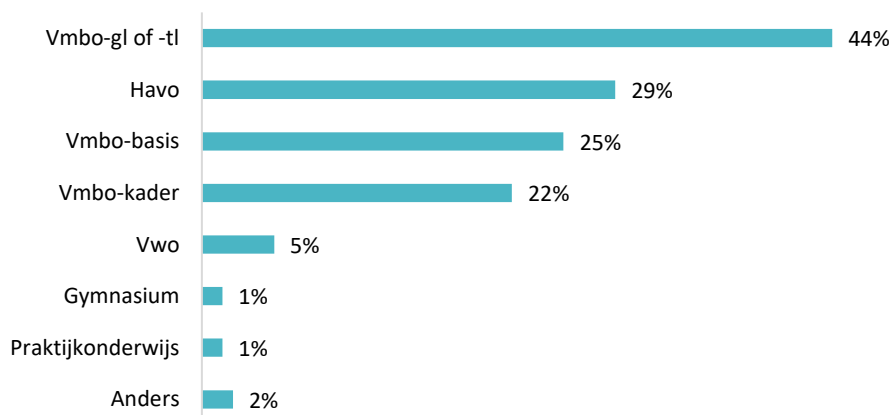
Leerlingen die volgens de docenten op een te hoog schoolniveau zaten, zaten vooral op de havo (45%), het vwo (36%) en vmbo-gl of -tl (35%).

Op welk te hoog schoolniveau zaten de leerlingen die dat in uw optiek duidelijk niet aankonden (vooral)?
 - voorgelegd aan docenten met leerlingen op een te hoog schoolniveau in hun klas - (n=354)
Meerdere antwoorden mogelijk

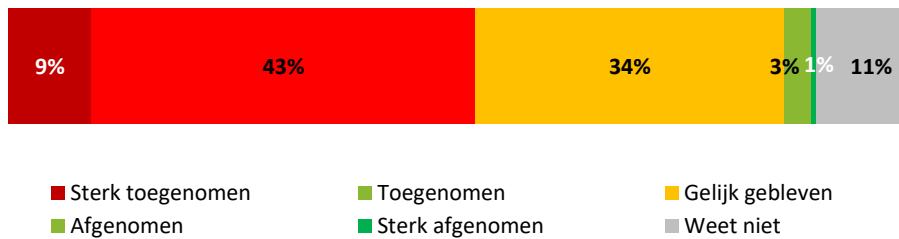
Leerlingen die volgens docenten op een te laag schoolniveau zaten, zaten vooral op het vmbo-gl of -tl (44%), op de havo (29%) en op vmbo-basis (25%).

Op welk te laag schoolniveau zaten de leerlingen die in uw optiek duidelijk meer aankonden (vooral)?
 - voorgelegd aan docenten met leerlingen op een te laag schoolniveau in hun klas - (n=139)
Maximaal drie antwoorden per deelnemer

Aan alle docenten die het afgelopen jaar lesgeven in de eerste klas van het voorgezet onderwijs is gevraagd of het aantal eerstejaars dat op een te hoog schoolniveau zat de afgelopen twee jaar is toegenomen. Meer dan de helft van de docenten (52%) geeft aan dat dit aantal (sterk) is toegenomen. Een derde (34%) geeft aan dat het aantal eerstejaars leerlingen op een te hoog schoolniveau gelijk is gebleven en slechts 4% geeft aan dat het aantal is afgenomen.

Is het aantal eerstejaars dat duidelijk op een te hoog schoolniveau zit in de afgelopen twee jaar toegenomen, gelijk gebleven of juist afgenomen op uw school?
- voorgelegd aan docenten die het afgelopen jaar lesgeven in de eerste klas -

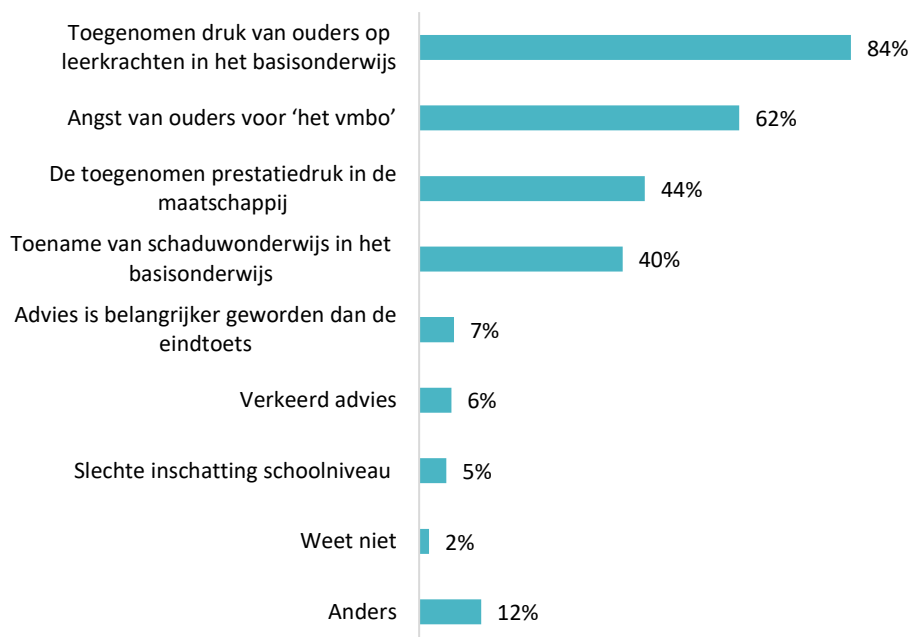

Als belangrijkste oorzaak voor de toename van het aantal eerstejaars dat op een te hoog schoolniveau zit, wordt 'de toegenomen druk van ouders op leerkrachten in het basisonderwijs' (84%) genoemd. Andere veel genoemde antwoorden zijn 'angst van ouders voor 'het vmbo'' (62%), 'de toegenomen prestatiedruk in de maatschappij' (44%) en 'toename van schaduwonderwijs in het basisonderwijs' (40%).

Wat ziet u als de belangrijkste orzaken van de toename van eerstejaars die op een schoolniveau zitten dat duidelijk te hoog voor ze is? - voorgelegd aan docenten die een (sterke) toename zien (n=207) -

Meerdere antwoorden mogelijk

BIJLAGE

De gerealiseerde netto-respons van leerkrachten en docenten is vergeleken met de populatie voor de kenmerken denominatie, vakantieregio en schoolgrootte. Verschillen tussen de gerealiseerde respons en de populatie zijn niet groter dan 5%, daarom zijn de data niet gewogen.

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges die op elk steekproefonderzoek van toepassing zijn, is een tabel opgenomen waarin bij verschillende netto-respons-aantallen de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges zijn vermeld. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting dezelfde resultaten worden verkregen).

Netto-respons	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
250	6,1%	5,3%	3,7%
350	5,1%	4,4%	3,1%
400	4,8%	4,1%	2,9%
450	4,5%	3,9%	2,7%
550	4,0%	3,5%	2,4%

Toelichting op de tabel

Bij een netto-respons van n=400 dient er bij een uitkomst van bijvoorbeeld '75% van de leerkrachten heeft wel te maken gehad met ouders die ontevreden zijn over het schooladvies en 25% niet' (=fictief) rekening mee te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen:

- *is het hiermee eens: 70,9% (75% -/ - 4,1%) en 79,1% (75% + 4,1%);*
- *is het hier niet mee eens: 20,9 (25% -/ - 4,1% en 29,2% (25% + 4,1%).*